

Glasilo delovne organizacije
Iskra — Industrija baterij
Zmaj, p.o.

Priloga — MAJ 1989, Leto XXIV

Stranica 4—5

1923

glas zma

Naredili smo baterijo po meri kupca

Na tržišče smo pričeli pošiljati nov izdelek, hermetično zaprto in trajno baterijo HIT, plod nekajletnega truda vsega 450 članskega kolektiva in še posebej rezultat več tisoč ur, ki so jih v razvoj vložili naši raziskovalci, tehnologi in konstruktorji.

Tako smo zapisali na reprezentativno učinkovit način naslovljen sodelavcem-prodajalcem ter omenili, da nam je uspelo po nekaj težavah, ki nam jih ni sram priznati in s katerimi smo se ubadali v prejšnjih letih, izdelati visoko kakovostno in zanesljivo baterijo, ki ustreza najzahtevnejšim napravam in visoko presega standarde.

R 6

R 14

R 20

Za prvo javno predstavitev nove družine okroglih baterij R6, R14 in R20 smo določili petek 19. maja 1989. Razposlali smo vabila predstavnikom in poslovojem filial Iskra-Commerca za Ljubljansko in Mariborsko področje. Povabili smo jih na seminar o predstavitvi novih baterij ter o novostih v Zmajevev proizvodnem in prodajnem programu. Tej vrsti predstavitve je sledila tudi reklamna akcija preko medijev javnega obveščanja od Radia Študent preko Radia Ljubljana na prvem in drugem programu do časopisov in revij Teleks, STOP, Mladina, Jana, Pionirski list, da naštejemo le nekatere. Novost Zmajevega proizvodnega programa je tako predstavljena najprej Sloveniji, postopoma pa bo stekla reklama tudi v drugih republikah.

Z začetno predstavitvijo in reklamno propagandno akcijo smo zadovoljni, je za glasilo povedal direktor komercialnega področja Bojan Cerar in dodal, da od načrtovanih akcij ne smemo odstopati. Zlasti pa računamo tudi na številne oblike nagradnih iger, pri katerih bo v raz-

Udeleženci seminarja o predstavitvi novih baterij HIT v petek 19. maja letos v sejni sobi ZMAJA pozorno sledijo strokovni razlagi Bogomirja Mihelčiča o zgradbah in karakteristikah različnih sistemov baterij.

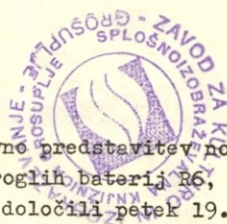
nih izvedbah s pridom izkoriščen novi design zmajčka.

Tako meni vodstvo prodaje in upamo le, da bo prodor Zmajevih novosti na izredno občutljivo tržišče preko reklamnih prijemov uspešna naložba.

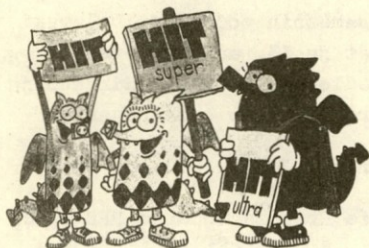
Ob tem pa velja dodati, da smo kljub občutni in nekajkratni zamudi le uspeli dočakati dan javne predstavitve, sicer skromne, brez velike svečanosti, brez škarij in traku, brez zdravice. Dočakali smo dan, ko smo javnosti pokazali baterije HIT kot rezultat projekta HEBA - hermetična baterija.

In če direktor komerciale pravi, da bo pojav baterije HIT nekakšen preporod ZMAJA na tržišču, bi veljalo pritrditi, saj gre za rezultat projekta HEBA. To ime nam je že znano. HEBA je namreč v starogrški mitologiji hči Zevsa in Here, boginja mladosti. Tu gre iskati soznačnico za zdajšnji mesec maj. Čas za porajanje v družbi iskriivo razigranega zmajčka.

Tokrat smo predstavili novo baterijo z reklamno prodajnega vidika, prihodnjič pa bomo spregovorili o ustvarjalcih in proizvodni tehnologiji. Ur.

Hermetične in trajne baterije **HIT**

Iz reklamnega prospekta 1989

Baterije iz naše nove družine HIT so trajne, kakovostne in zanesljive, ali z drugimi besedami: na svetovni ravni. Močnejše so od navadnih, s posebnim postopkom pa smo dosegli, da ne poškodujejo aparata.

Baterije HIT tudi do sto odstotkov presegajo predpisane standarde. Embalaža jih ščiti pred zunanjimi vplivi in hkrati zagotavlja, da baterije še niso bile uporabljene. Med izdelavo je vsaka baterija desetkrat preverjena.

Baterije HIT so vsestransko uporabne. Ustrezajo tudi najzahtevnejšim in poljubnim obremenitvam.

Nekaj praktičnih nasvetov uporabnikom:

Baterije HIT ne poškodujejo aparata, vendar pa jih mikrotokovi v napravi lahko praznijo, zato jih jemljite iz naprave, kadar se dalj časa ne uporabljajo. Baterije izgubljajo moč, če jih hranite skupaj s kovinskimi predmeti (kratki stik), ali če jih puščate na vlažnem in toplém mestu. Ne vstavljajte v aparat starih in novih baterij skupaj.

Ob klasičnem pakiranju smo uvedli tudi sodobno pakiranje v blistru, ki zaščiti baterije in daje osnovne informacije o njihovi kakovosti in uporabnosti.

Čas skladiščenja je dve leti v hladnem in suhem prostoru.

Od „amerikanke“ do baterije HIT

Baterije okroglega programa R 14 in R 20, ki smo jih v ZMAJU po letu 1952 in še zlasti z razvojem sodobnih tehničnih naprav in tranzistorske tehnike začeli izdelovati v večjih količinah, so tehnologi in razvijalci neprestano iskali nove rešitve tudi v izgledu baterij vključno z uveljavljanjem proizvodne učinkovitosti. Sprva smo člene montirali v kartonske tulce, nakar smo jih oblepili z etiketami. Da bi povečali tehnično produktivnost, zmanjšali prostorsko stisko in sploh ukinili oddelek etiketirnice, smo v letu 1965 prešli na litografirane kartonske izdelke, tulce oziroma stročnice. To pomeni, da so v Kartonažni tovarni izdelovali polizdelke iz predhodno potiskane lepenke. Etiketiranje v ZMAJU je torej odpadlo, etiketirnico pa so preuredili v skladišče nad ekspeditom.

Ko smo z novo tehnologijo paperlined leta 1969 pričeli izdelovati baterije v treh kvalitetah (normal, extra in super) smo hoteli zamenjati ne samo design s tedaj znanim plusom in minusom v krogu, temveč tudi kartonske tulce. Izbrali smo tedaj plastično proizvajalca IPIAS iz Kopra.

Baterija opremljena s plastično stročnico in spodnjim pokrovčkom z imenom zaprti tip je bil tedaj nov tip baterije in temu primer na višja prodajna cena. Kasneje smo se preizkušali tudi z inovatorsko dejavnostjo na področju hermetizacije baterij z ultrazvokom, kar pa se ni obneslo.

Prišlo pa je leto 1985 in plastično stročnico je zamenjal kovinski plašč. Pod njim se je spet pojavil kartonski tulec, vendar z drugačno nalogo. V primeru iztoka baterije naj bi absorbiral in zadrževal tekočino. Prva faza hermetizacije baterij je bila torej opravljena in takoj za tem so se začele priprave na drugo fazo, zadnjo in dokončno, popolno hermetizacijo baterij. Od tedaj pa je moralo miniti še štiri leta.

Nekdanje "minjonke" ali EA, male "amerikanke" EE in velike "amerikanke" EJ se danes kot R 6, R 14 in R 20 predstavljajo kupcem kot HIT, mi proizvajalci pa se spominjamo dolge poti razvoja in nenehnega iskanja česa boljšega in najboljšega. In tako bo in mora biti tudi v prihodnje.

-Ur.

33 let šentviškega Zmaja

S tokratno sliko na naslovni strani beležimo 25. maj kot dan ustanovitve šentviškega obrata po sklepu takratnega delavskega sveta leta 1956. Je pa letos zanimiva obletnica predvsem zato, ker je 33 let točno polovica starosti baterijske tovarne, ki je marca dopolnila 66 let obstoja.

Nedvomno bodo delavci v Šentvidu za svojo 33 letnico svojega obstoja na njim ustrezen način, tako kot znajo in tudi zmorejo, le napravili predah za zdravico. Še beseda, dve za čestitko k jubileju in želja po novih delovnih uspehih.

Ko se osebna stiska sprosti

"Med enimi in drugimi" smo naslovili sestavek v letošnjem januarskem glasilu o sklicu izrednega sestanka proizvodnih delavcev in ob koncu zapisali, da bi z enostavnimi, kratkimi in pravočasnimi pojasnili prepričali marsikatero nezadovoljstvo in nesoglasja, ki se manifestirajo z izsiljenim sestankom, prekinitvijo dela, štrajkom...

Verjetno podobnega primera ne bi bilo v sektorju vzdrževanja 3. februarja zaradi novega delitvenega modela, še manj pa 18. maja v proizvodnji baterij, ko osebni dohodek ni bil tolikšen, kot se je pričakovalo.

Stiske čedalje številnejših posameznikov so pogoste. Vsak dan so že nosilec skrbi za ohranjanje eksistence, za ohranjanje minimuma. Od besed se ne da živeti, od pojasnil ni moč kupiti dnevne košarice, ki postaja vse dražja in vse manjša. Vanjo sodijo nujni prehrabeni izdelki, včasih še kaj zraven. Težje je zdaj najti v njej baterijo. Draga je, če jo kupuješ in pocieni je, če jo prodajaš. Od nje se ne da živeti, pravijo kupci, toda mi, proizvajalci, živimo od našega proizvoda, naše baterije. Želimo delati, jih proizvajati, prodajati in zaslužiti, da bodo tudi naše plače dostojne za normalno delo. Tako se vrtimo v krogu.

Najbolj spektakularen štrajk v zgodovini tovarne ZMAJ, ki ga je Ljubljanska televizija vnesla celo v TEDNIK z več kot 15 minutno oddajo, je bil 15. maja leta 1985. Ker ima to leto še druge takšne "zanimivosti", sicer izvirne za takratno vodstvo in še posebej zgodovinsko zanimive, kar bo predmet poglavja na drugem mestu, se vrnimo k temu štrajku le toliko, da so

se delavci v proizvodnji borili proti opeharjenosti in tudi uspehi. Kasneje se je izkazalo, da so imeli prav.

Zdaj, štiri leta kasneje tudi v maju, je v ospredju stiska človeka in njegova nemoč. Vsakdo ve kaj hoče in ve tudi, da daje manj kot nekoč. Prišlo je torej spoznanje, prvič izrečeno na glas od delavke, ki zahteva boljše plačo, a istočasno nerga, da kdo bo kupil baterijo, ki da je predraga. Smo v krogu. Vrtimo se v njem...

Človek si mora dati duška. Na tak ali drugačen način. Pravijo, da je to zdravo. Če pa gre za primer, kjer se osebna stiska sprošča zato, ker ni sozvočja "med enimi in drugimi", dobijo medsebojni odnosi grenak priokus.

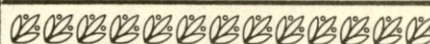
Junaštva in bojazljivosti, pisati v našem glasilu o štrajku ni, kot bi hoteli včasih in nekateri okvalificirati uredniško zadržanost zlasti, če gre za nesporazum. Ni in ga tudi ni moč priznati in ne sprejeti.

Da je to res, kaže zaključek zadnjega primera. Kajti kljub zaznavnemu dvigu vrednosti točke je bil izplačilni znesek manjši od pričakovanega zato, ker je v zadnjem mesecu bilo le 168 ur, torej 8 manj kot prejšnjikrat. Drugi razlog je bil v tem, da so se prispevki povečali. Delavci na takoimenovani režiji pa so imeli še 6 odstotkov nižji koeficient uspešnosti v primerjavi s prejšnjim mesecem. Prodaja je bila manjša od načrtovane. Sicer pa, kdaj v preteklosti smo zaprli proizvodnjo kar za 14 dni, kar se je dogodilo za letošnji 1. maj - praznik dela...!?

Imenovanja

V zadnjem glasilu smo objavili imenovanje generalnega direktorja delovne organizacije ZMAJ in obenem napovedali pomensko objavo delavcev s posebnimi pooblastili - direktorje posameznih področij. Delavski svet je 13. aprila letos na predlog generalnega direktorja sprejel sklep o imenovanju:

- Zdravko Jež za vodenje PPE Baterije Ljubljana
- Jože Hren za vodenje PPE Specialne baterije Sentvid
- Milan Mandič za vodenje razvojno tehničnega področja
- Bojan Cerar za vodenje komercialnega področja
- Tomaž Dereani za vodenje finančnega področja
- Alenka Pukl za vodenje področja za plan in ekonomiko
- Andrej Kajdiž za vodenje splošno kadrovskega področja
- Stanislava Culot-Vidic za vodenje področja za organizacijo in informatiko
- Silvo Hajdinjak za vodenje področja kontrole kakovosti

Minevanje

Rada sva te imela takrat, ko sva te spočela. V varnem zavetju si rasel v najlepši cvet in komaj sva čakala, da boš prišel na svet.

Vse se je spremenilo. Vse se je ohladilo. Vse otopelo...

Vem, dala sva ti življenje in vzela ljubezen. Vsa svoja bremena preložila na tvoja ramena. O, vem za čas obračuna...

Sodelavka

Zgodovina naše tovarne se je začela leta 1923

M. Mayer

12

USTANOVITEV OBRATA V ŠENTVIDU PRI STIČNI

Obdobje tovarne ZMAJ v času direktorja Stanka Petelina med leti 1952 in 1959 je zaradi razvojno gospodarske, kulturne ter vrste drugih več ali manj uspešnih dejavnosti ostalo v lepem spominu še vrsto let pri starejših delavcih in upokojevcih kot obdobje največje razmahnitve Zmaja do tistega časa na vseh področjih delovanja, pri čemer velja omeniti tudi prostorsko širitev proizvodnje. Poleg dozidanega večjega objekta na domačem dvorišču je ustanovitev Zmajevega obrata v Šentvidu pri Stični znatno pospešila nadaljni razvoj tovarne.

Bilo je 25. maja 1956 na prvi seji novega delavskega sveta tovarne ZMAJ, ko je bil sprejet sklep:

Delavski svet tovarne ZMAJ Ljubljana, sklene ustanoviti svojo stransko obratno enoto v Šentvidu pri Stični, ki bo poslovala pod firmo: Tovarna baterij, ogljenih proizvodov in elektromateriala "Zmaj" Ljubljana, obrat Šentvid pri Stični.

Poslovni predmet tega obrata je bila predvsem v prvem letu izdelava lesene, pomožne in kartonske embalaže za baterijsko proizvodnjo, montaža baterijskih svetilk ter lakirnica in galvanizacija, že leto zatem pa je bila na prvem mestu proizvodnja elektrod različnih vrst, v glavnem pa za kinoprojektorje in za žlebljenje. Sicer pa je pretek-

lost šentviške proizvodnje baterij od nastanka do leta 1986 že opisana, bila v tistem letu objavljena v naših glasilih ob tridesetletnici obstoja, kot samostojno zaokrožena celota pa bo pglavitni sestavni del zgodovine baterijske tovarne ZMAJ.

ZUNANJI TRANSPORT IN PRVI ZMAJEV AVTO

V tistih letih, ko je zvonil mimo ZMAJA ljubljanski tramvaj in škripaje vozil proti Sv. Križu, današnjim Žalam in imel postajo skoraj tik pred ZMAJEM, je življenje teklo še precej

počasneje. Brez posebne naglice so tedaj še ročno prevažali baterije na železniško postajo ali do kupcev v mestu s samotnim vozičkom oziroma dvokolesno cizo, ob katero se je bilo treba močno opreti zlasti na klančku proti Friškovcu. Cesta z granitnimi kvadri je znojila težake, ki so rinili diro z zaboji napolnjenimi z baterijami proti nakladalnemu prostoru na železniški transportni postaji. Ko se je po letu 1953 začela prodaja baterij v države Bližnjega vzhoda in Severne Amerike, so v Zmaju najemali furmane, ki so s konjsko vprego prevažali baterije na železniško postajo.

Posebno živahen promet s konjsko vprego na Zmajevem dvorišču je bil zlasti takrat, ko je bilo treba naložiti kar dva vagona naenkrat. Vedno se je tudi mudilo ne toliko zaradi samega izvoza baterij kot zaradi paničnega vzdušja, ki sta ga znala ustvariti le direktor in računovodja češ, koliko stane ura stojnine vagona, če ne bo hitro naložen. Sicer pa je po letu 1950 še vedno stala na Ajdovščini stara pritlična in daleč naokrog zna-

Oddelek za izdelovanje cinkovih čaš po letu 1953. V lesenih zabojih, ki so bili tedaj skoraj edina transportna embalaža, so velike čaše za okrogle elemente. Na levi v ospredju pa delavka spaja čaše tudi za ploščate baterije 3R 12, takrat imenovane BD.

Zmajev kombi za dostavo baterij ljubljanskim prodajalcem leta 1968 na Zmajevem dvorišču na Šmartinski cesti 28.

na gostilna Figovec, pogosto zbirališče furmanov in tedaj je bila konjska vprega po ljubljanskih ulicah še nujnost. Tudi ZMAJ si je oskrbel takšen način transporta.

Od Grabljevičeve ulice dalje za tovarno baterij se je tedaj razprostiralo polje in velike kmetije in na eni teh je prenočeval tudi tovarniški furman skupaj s kobilom, ki so jo klicali za Lindo in katero so v Zmaju kupili za vsakodnevni prevoz gotovih izdelkov. Baterije so razvažali po mestu in do postaje, nazaj grede pa so vozili razne vrste reprodukcijskega materiala in kasneje iz Šišenske TUBE tudi cinkove čaše. Ko pa so po letu 1960 prepovedali voziti po mestu s konjsko vprego, so v tovarni ZMAJ kobilom Lindo "upokojili". Dodati velja, da so spomini takratnih delavcev na anekdote in doživetja povezana s to kobilom nemalokrat nasmejala poslušalce do solz.

Zmajev dvorišče pa so počasi začeli polniti jekleni konjiči in zlasti pomemben dogodek za takratni kolektiv je bil nekega dne leta 1959, ko je na dvorišče zapeljal prvi Zmajev avto znamke Opel-Blitz. Kot sedmo čudo so ob koncu šihla postajali delavci ob prvem vozilu, na katerega je bil še zlasti pozoren Peter Grojzdek, ki je bil v tovarni že dve leti zaposlen kot ključavničar-varilec. Niti ni naključje, da je prav on

postal prvi Zmajev šofer prvega transportnega vozila v tovarni in ostal zvest svojemu poklicu in kolektivu do 1. decembra 1988, ko se je upokojil. Kaj kmalu za prvim avtomobilom se je vodstvo tovarne odločilo, da nabavi še dva DKW-jevca in ko so prvi avto odprodali leta 1964, so kupili kamionet "Zastava", leto kasneje avtofurgon "Zastava 1300", leta 1966 kombi "Zastava" in leta 1968 dva avtofurгона 1300.

Število Zmajevih avtomobilov se je naglo povečevalo in zaposlovali so se poklicni šoferji. Tedaj so v Zmaju odpovedali storitve tudi zasebnemu prevozniku Ivanu Rotarju iz Podsmreke, ki je dolga leta dan za dnem prevažal s svojim počasnim tovarnjakom predvsem depolarizacijsko maso iz šentviškega v ljubljanski obrat.

Zaradi boljše organizacije prevozov, nadzora, večjih izkoristkov in slično je bilo leta 1972 osnovano delovno mesto vodja voznega parka. To dolžnost je skoraj dve leti opravljal Edo Bučar, od leta 1974 dalje in še danes (1989) pa je vodja voznega parka Milan Jakomin.

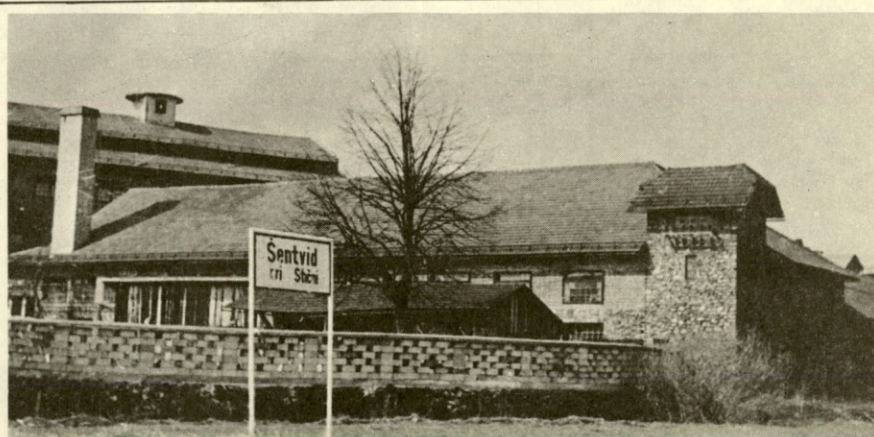
V zadnjih letih se je vozni park razširil tudi z osebnimi avtomobili Renault R4, leta 1984 pa je

bil kupljen za reprezentančno poslovne namene Renault R 18, kot zadnji v te namene pa v letu 1989 najnovejši Renault R 21 GTX. Do tega dogodka od nekdanjega vprežnega voza na dvorišču ZMAJA je tako poteklo trideset let.

PRAZNOVANJE 30 LETNICE OBSTOJA

Po nekaj letih uspešnega razvoja in večjih poslovnih dosežkov se je vodstvo tovarne s samoupravnimi organi odločilo, da na ustrezen način zabeleži dogodke leta 1957. Kot prvo velja omeniti prvo številko Biltena z datumom 1. maj 1957, ki je izšla iz "potrebe po čim tesnejšem sodelovanju med organi delavskega samoupravljanja ter delavci in uslužbenci tovarne", je zapisalo tedanje uredništvo v uvodu. Delavski svet je 16. aprila 1957 namreč sklenil, da v počastitev delavskega praznika 1. maja pripravi izdajo tovarniškega informativnega biltena, ki naj bi izhajal najmanj enkrat mesečno. Urednika sta bila Stefan Brulc in Marko Marčič.

Iz tistega časa sta ohranjeni le dve številki Biltena. Prva že omenjena je izšla v ciklostilni tehniki, dočim je bila številka

Po sklepu delavskega sveta v ZMAJU dne 25. maja leta 1956 je bil v Šentvidu pri Stični ustanovljen stranski proizvodni obrat, ki je kasneje prerasel iz prvotne uslužnostno pomožne dejavnosti v samostojno proizvodnjo specialnih baterij z nazivi Ekonomske enote, kasnejše Temeljne organizacije združenega dela in v letu 1989 v Programsko proizvodno enoto v enoviti delovni organizaciji ZMAJ.

tri z datumom 22. julija 1957 tiskana v tiskarni z reprezentativnimi platnicami v znamenju 30 letnice obstoja tovarne ZMAJ. Zakaj so se v Zmaju odločili za znamenovati ta jubilej ravno v letu 1957, ni ugotovljeno, čeprav so sicer poznali točna datuma o ustanovitvi družbe HYDRA leta 1923 in ustanovitev Tovarne za galvanične elemente leta 1925. Vse kaže, da so hoteli dati podarek na obstoj tovarne ob pridobitvi imena ZMAJ, kar naj bi se po spominu nekaterih dogodilo leta 1927. Ker pa je po kasnejših raziskavah bilo ugotovljeno, da je bilo tovarni dodeljeno ime ZMAJ 19. avgusta leta 1926, je jubilejno leto 1957 smatrati le kot okvir za vrsto drugih priložnostnih obeležij.

Tako na primer datum izida svečane številke Biltena sovpada z datumom na spominski plošči na steni ob vhodu v našo tovarno in na kateri je izpisano naslednje:

"Za lepšo bodočnost našega ljudstva sta žrtvovala svoje življenje delavca tovarne ZMAJ Velkavrh Jože in Vrbec Franc."

Z manjšimi črkami je še izpisano: "Delovni kolektiv 20.VII.1957"

Z obeležbo njunih imen se je namreč tedaj kolektiv oddolžil svojima sodelavcema, ki sta umrla med vojno, prvi v taborišču Dachau in drugi pod streli pri Sv. Urhu.

BENCINSKI VŽIGALNIKI

V tem obdobju, ko so v Zmaju širili proizvodni program in ko so vedno znova iskali izvirne rešitve za kakšen nov proizvod, ki bi pripomogel k večji finančni uspešnosti tovarne, so se v okviru dopolnilnega programa lotili tudi bencinskih vžigalnikov in jih izdelali kar nekaj desetstisoč.

Bencinski vžigalnik je bil štirioglat, debel kakih 5 milimetrov s tesnilnim vijakom, na vrhu pa je bila dolga kovinska palčka s kresilnim kamenčkom, ki je vžgal z bencinom namočeno vato v primeru hitrega potega navzven. Zato so mu tudi rekli vžigalnik na poteg.

V okviru praznovanja 30 letnice ZMAJA je delavski svet 19. junija 1957 sklenil nagraditi najstarejše člane kolektiva odnosno vse tiste, ki so v tovarni zaposleni že več kot 20 let. Vsi upravičenci do nagrade so prejeli 500 din za vsako leto Zmajeve zaposlitve, poleg tega pa se je vsem, ki so v delovnem razmerju več kot 20 let zvišala tarifna postavka na 47 din odnosno na 49 din. Nekaj delavk se je kasneje pritožilo na Upravni odbor, da kljub 20 in več letni zaposlitvi niso bile upoštevane pri nagradi, niti objavljene v Biltenu, zato je Upravni odbor naročil Tajništvu podjetja, da ponovno pregleda stanje zaposlenih.

Spada pa v to obdobje še neka druga zanimivost, prva in nikoli več ponovljiva. Vodstvo ZMAJA se je namreč odločilo, da uvede tečaj za delavce, s katerim bi pridobili strokovno izobrazbo oziroma polkvalifikacijo. Na različne načine se je namreč podjetje otepalo težav in problemov, povezanih s kakovostjo dela in proizvodov in eden izmed načinov je bila težnja o dodatni izobrazbi ob praktičnem delu. Kar precej je bilo interesentov, tudi agitacij, obljub o stalni zaposlitvi, o izboljšanju delavčevega in splošnega položaja. Seveda pa tudi osip ni izostal, saj je bilo treba poleg splošnih predmetov dobro obvladati osnove kemije in elektrotehnike. Vendar se je večji skupini le posrečilo priti do konca in prejeti odločbe o napredovanju. Le-ta je glasila po sklepu Upravnega odbora z dne 27. junija 1957 in s podpisom direktorja Petelina kot odločanje, da tovariš ali tovarišica ta in ta, "nekvalificirana delavka v tovarni ZMAJ napreduje za polkvalificirano delavko v elektrokemični industriji".

Ponos in zadovoljstvo teh delavcev, ki so napredovali ob znatnih naporih poleg težavnega dela še pridobivanje znanja v šolskih klopeh je bilo tolikšno, da so

Leto 1957

Jugoslavija v tem letu šteje 18 milijonov 96.000 prebivalcev. S priključitvijo Slavonskega Primorja se je povečalo za 600.000 prebivalcev.

--- --

V petek 15. marca 1957 je v Parizu, ko se je vračal z uradnega obiska v Veliki Britaniji, po hudem srčnem napadu umrl predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade.

--- --

V nedeljo 10. marca 1957 je Recknagel dosegel v Planici nov rekord. Skočil je kar 124 metrov daleč.

--- --

V ZMAJU pa so sklenili, da za 1. maj ne bodo dali v časopise nobenih oglasov.

--- --

Za praznik 1. maja organizira sindikalna podružnica tovarne izlet v Blejski vintgar. Delavski svet je na izredni seji za ta izlet odobril dotacijo 35.000 dinarjev.

--- --

Ker je lotanje cinkovih čaš od vlečenih veliko boljše in cenejše za 1,- do 1,20 din, predlaga direktor Zmaja, da se čaše lotajo. Vzame naj se 16 novih delavk za sezonsko delo.

--- --

Sklep Upravnega odbora 14. novembra 1957: Ob priliki izleta kolektiva tovarne ZMAJ v Trst se bo dovolil brezplačen dopust.

--- --

Sklep Upravnega odbora 7.11. je, da tovarna ZMAJ za 29. november ne bo priredila zabave, temveč se ta denar da v hranilnico kot poseben prihranek.

--- --

Ker je dvorišče tovarne zelo neurejeno, naj poskrbi vodja komerciale Stefan Brulc, da se popravi lopa za kolesa. Delavka iz pločevinarne, ki je določena začasno za red na dvorišču, mora delati na dvorišču, ne pa v skladišču.

--- --

Upravni odbor je sklenil, da se točno določi čas, ko bo pes na dolgo privezen. Poleg tega je potrebna tabla, ki opozori vsakogar, da je pes nevaren.

še kasneje govorili o pridobitvi stroke in jo večkrat istovetili kar s poklicem "elektrokemik", čeprav uradno sploh ni obstojal. Šlo je le v tem primeru za pridobitev znanja za interne proizvodne potrebe.

ČUDNE LUČI IZ "ZMAJA"

Bile pa so tedaj velike napovedi in obeti za prihodnost tovarne ZMAJ, kar je direktor Petelin tisto poletje leta 1957 zapisal tudi v svečano izdajo Biltena, a na tihoma so ga že pričeli mučiti dvomi o uresničitvi njegovih velikopoteznih načrtov. Nekaterih vodilnih delavcev in uslužbencev direktorju namreč ni uspelo pripraviti k resnejšemu in odgovornejšemu delu, zato je predlagal Upravnemu odboru 25. maja 1957 sprejem sklepa, da se jim mesečna plača zniža. Menil je, da mora sklep veljati tudi zanj, ker na svoje sodelavce ni pravočasno in vzpodbujevalno reagiral. Tako so se medsebojni odnosi, ki že nekaj časa niso bili kaj dobri, začeli še bolj rahljati. Sledile so pritožbe, ki pa jih je Upravni odbor 31. julija zavrnil, 5. avgusta pa dokončno sprejel sklep, da se

Naslovna stran prvega Zmajevega biltena, ki je po sklepu delavskega sveta od 16.4.1957 izšel v počastitev delavskega praznika.

kaznuje 7 uslužbencev iz tehničnega vodstva, laboratorija in komerciale vključno direktorja zaradi slabega dela z 10 odstotnim znižanjem plač za nedoločeno dobo. Utemeljitev je bila podana v štirih točkah, ena pa je omenjala tudi padec kvalitete Zmajevih proizvodov v zadnjih mesecih in obstojala je bojazen, da bo nastala velika škoda zaradi pogostih reklamacij. Kupce baterij pa so 1. julija presenetile nove cene. Tako je zdaj ploščata baterija veljala 93 dinarjev, preje 63 din, male okrogle so se podražile od 33 na 52 dinarjev in debelejšje "amerikanke" od 43 na 68 din. Kaj se je torej zgodilo v tovarni ZMAJ. To se je spraveval člankar J.K. v DNEVNIKU, ki je izšel v torek 16. julija 1957. Čez tri kolone je bil velika naslov: Čudne luči iz ZMAJA. Ob podražitvi baterij.

Kritika je bila huda, po vsej verjetnosti še toliko bolj, ker je novinar obiskal tovarno ZMAJ in od direktorja hotel zvedeti za vzroke podražitve, a direktor je odšel na službeno pot in je menda predtem nastal dogovor, naj bi s takimi in podobnimi vprašanji počakali do njegove vrnitve. Ostrina članka je bila skrajno neugodna za kolektiv ZMAJA, celo napadalna. Podražitev je člankar smatral za pojav, ki je namreč za našo ekonomiko preveč zanimiv in tudi nevaren. Saj je omenil celo, da "stabilizacija tržišča ne prenese niti enega zmaja, niti ZMAJA".

KONEC OBDOBJA DIREKTORJA PETELINA

"Prodajali bodo samo boljše baterije" je v Dnevniku 27. julija 1957 izšlo pojasnilo k preje omenjenemu članku, ki ga je pripravilo vodstvo ZMAJA. V njem pojasnjujejo vzroke, od katerih predvsem omenjajo podražitev surovin od 5 do 35 % ter, da so se

baterije od leta 1939 do 1947 po Mesečnem statističnem pregledu podražile samo za 17 krat, medtem ko so se tekstilni proizvodi za 25 krat, prehranbeni za 24 krat in tako dalje. Finančni položaj tovarne se je slabšal, letelo so kritike na slabo organizacijo, neučinkovitost ter neodgovornost pri delu. Seja Upravnega odbora 25. julija 1958 je bila burna in direktorja Petelina so ponovno in zadnjič zadolžili, da se s svojimi ožjimi sodelavci resno pogovori. Pri tem so nanj leteli najštevilnejši očitki, na katere se je branil tudi z grožnjo, da bo na njegov predlog občina uvedla v ZMAJU prisilno upravo.

Nezadovoljstvo nad vodstvom podjetja je bilo v kolektivu veliko in zlasti je udarilo na plan, če ni bilo pravočasno izplačanega dobička. Jezno negodovanje je bilo pogosto slišati tudi izven tovarniškega plota in ni naključje, da je Upravni odbor 20. novembra 1958 sprejel tudi takšen sklep:

Delavce in uslužbence, ki bi raznašali kakršnekoli neresnične vesti o tovarni, se bo strogo kaznovalo - celo z odpustom.

Proti koncu leta 1958 je prišlo do spontanega protesta vseh zaposlenih v proizvodnji. Zbrali so se na dvorišču in zahtevali direktorja Petelina, da jim odgovori na številna vprašanja.

Medsebojno obtoževanje za slabšanje gospodarskega stanja, nemogoči medsebojni odnosi ter osip strokovnega kadra ob splošno povečani fluktuaciji je direktorja Petelina pripeljalo do odločitve, da je 27. decembra leta 1958 naslovil na Delavski svet odpoved delovnega razmerja, s katero je izrazil željo, da "delavski svet s 1. januarjem 1959 sprejme mojo ostavko na položaj direktorja podjetja in odpoved službenega razmerja". Kot razlog je navedel zdravstvene in osebne razloge.

/se nadaljuje/

V navezi znanja in ustvarjalnosti

Ko mladina spregovori
in ugotovi ...

... da Mladinska organizacija kot politična organizacija, sposobna ustvarjati konkurenco ostalim organizacijam, MORA obstajati, dokler sindikat ne bo zmožen prevzeti naših misli in nalog ...

Zaključek te misli:

Mladinska organizacija bo še dolgo na površju, kajti sindikat dandanes ne more več ureničevati niti svojih ciljev in pogledov, ki si jih sam zastavlja glede delavskega razreda, kaj šele, da bi se ukvarjal s peščico nadobudnih mladincev ...

Udeležili smo se seminarja v Poreču, ki ga je organiziral KS ZSMS SOZD Iskra z namenom, da se mladince iz vse Iskre v grobem seznanijo z dandanašnjo vseobsegajočo problematiko poslovanja, delovanja mladinskih organizacij, kadrovanja in podobnih zadev, ki nas obkrožajo, kajti mladinci se že od nekdaj poskušamo izogibati suhoparnih sestankov, na katerih gre več ali manj za metanje peska v oči in sajenje rožic, ki zaradi morebitne pozebe lahko žalostno ovejajo. Vsak posameznik pa lahko pove, da sestanki, ki se vlečejo iz ure v uro "prinesejo cele gore denarja". Zapisniki to skrivajo, ljudje tudi, mi pa vam povemo, da smo denar zapravili.

Če preidemo k realnosti: Na seminarju smo izvedeli dosti novega in seveda, da ne bi bilo novih stvari preveč, smo se zopet seznanili tudi s tistimi oguljenimi, ki smo jih v utrinkih slišali že prej. Nočemo obsojati posameznikov, hočemo le povedati, da je seminar uspel!!

Blanka Jelen

Iskrine mladince je izredno navdušil vodja projekta IKAR Janez Mayer, ki je v popoldanskem delu seminarja govoril o spremeljanju razvoja kadrov v ISKRI. Predavanje je bilo strokovno in poučno, popestrili so ga različni praktični primeri pa tudi anekdote. Mladince, ki smo z zanimanjem sledili predavanjem, je tov. Mayer vzpodbudil k nadaljnemu razmišljanju, saj je videl med mladinci tudi bodoče poslovne delavce. Poudaril je in mladincem položil na dušo, da se ustvarjalnih ljudi ne smejo bati in da je potrebno biti nenehno dovzetan za ustvarjalnost, ker je ustvarjalna svoboda tudi najmočnejša vez, ki nadarjene ljudi priklepa na domovino.

V projektu IKAR tov. Mayer opredeljuje uveljavljanje ustvarjalnega dela v polni meri šele tedaj, ko ni več stvar katerekoli oblike mobilizacije - prisile, marveč osvobajanja ustvarjalnih sil, kajti najosnovnejši pogoj ustvarjalnosti je SVOBODA. V delovnem okolju naj bi se manifestirala skozi pravico do strokovnega odločanja, tveganja in zmote, ki jo dandanašnji še nismo pripravljene priznati.

Še vedno se premalo zavedamo, je dejal Janez Mayer, da znanje ni samo fenomen moderne dobe, ampak postaja temeljni produkcijski dejavnik in vsem jasno je, da bodo preživela le tista podjetja, ki bodo temeljila na ustvarjalnosti delavcev.

Moderna doba postavlja v ospredje znanje, kot osnovni dejavnik razvoja in boljšega jutri katerega pričakujemo in si ga tudi vsi mladi Zmaja želimo, vendar za doseg tega bomo vse svoje ustvarjalne potenciale, na podlagi novih znanj, usmerili k spreminjanju in doseganju ciljev.

Zdenka in Vlasta

POGLEDALI SMO VASE ...

... IN PRAV GLOBOKO UGOTOVILI,
DA MLADINCI NISMO PRAV NIČ
SLABEGA STORILI,
ŠE TEGA NISMO KRIVI,
DA SMO V TEM ČASU SE RODILI.

Mladinci in mladinke DO ZMAJ nismo zaprti samo v svoj delokrog, ampak se povezujemo tudi navzven. Po dobrem letu in pol smo zopet obnovili odnose z našimi sosedi na relaciji OZSMS IMP DO IKO, prav tako pa smo povezani z OZSMS ISKRA - Tovarna merilnih instrumentov Otoče in OZSMS ISKRA-Commerce.

povedali so nam...

MISELNOST JE DEL ČLOVEKA,
IN Z MISLIJO TA ISTI ČLOVEK DELA,
VENDAR DELO NAS VEČ NE OSVOBAJA,
KER POSTALI SMO ROBOTI -
AVTOMATSKA RAJA.

Čez dober mesec gremo na dopust

Pride čas, ni kaj, da ne začnemo razmišljati o dopustih. Poletje je pred nami, vsak dan pogosteje ugotavljamo, da nam je vroče na avtobusih, vlakih. Še malo in gremo. Priprave so se že začele. Pa vendar...

Tako kot nekoč, danes ni več. Ni opaziti tiste velike nestrpnosti, veselja in pričakovanja do dneva odhoda, pripovedovanja o načrtih in tudi "borbe" za najboljši termin v naših počitniških kapacitetah. Življenje postaja drago, še zlasti v poletju tam, kamor smo nekoč hodili po "sindikalni liniji", najcenejši varianti letovanja. Delovni človek, ta se mora spočiti in nabrati novih moči za nove delovne uspehe. Zato naj uživa dopust, tudi ob morju, kamor so nekoč hodili le izbranci z globokimi žepi in tisti, ki so ga izkoriščali. Ja, tedaj je bila skrb za delovnega človeka na prvem mestu.

Da življenje in letovanje postajata vse dražje, je opaziti tudi po številu letošnjih prijav. Za številne postaja nedosegljivo. Razvrstitev prijavljencev je bilo tokrat lahko opravilo, saj so ostala številna prazna mesta.

Dom na Uskovnici je sicer solidno zaseden, da pa se dobiti še prostor v začetku julija in ves junij ter od sredine septembra dalje.

Za Bašanijo ni težav. Zlahka je dobiti prostor v vsakem desetdnevnem obdobju. Čeprav je že precej prijav, pa 20 postelj v 6 sobah našega Počitniškega doma v Zatišju še zdaleč ni zasedenih.

Cvetko Matija (na sliki levo v razgovoru z urednikom našega glasila) že skoraj 20 let pogodbeno oddaja sobe naši delovni organizaciji za počitnikovanje naših delavcev na Uskovnici.

Počitniške prikolice so v Mare-di, Stoji (Pula), Lanterni in Čatežu. Priporočamo tudi topli-ce. Niso vse zmogljivosti zasedene.

Če se želite prijaviti, dobite podrobnejše informacije pri socialni delavki v ZMAJU telefon 571 - 511 interna 45.

In cena?

70.000,- din na dan je polni penzion v počitniškem domu, za otroke od 2 do 7 let pa 49.000,- dinarjev. Najem prikolice ne glede na število oseb je tudi 70.000,- din na dan.

Če se odločite, nam sporočite!

prišli - odšli

V mesecu MARCU so bili sprejeti v delovno razmerje:

ZALAR Dušan, strojevodja v PPE Baterije dne 1.3.1989

ČEŠNOVAR Pavle, strojevodja v PPE Baterije dne 1.3.1989

FEMC Anton, procesni delavec v PPE Specialne baterije dne 1.3.1989

GORIŠEK Janko, procesni delavec v PPE Specialne baterije dne 6.3.1989

SARIĆ Sonja, tehnolog I v strokovnih službah dne 13.3.89

ĐOKIČ Jovan, transportni delavec v PPE Baterije dne 20.3.89

KONJAR Jolanda, vodja pravno splošne službe v strokovnih službah dne 20.3.1989

RUS Bojan, oblikovalec kovin v PPE Specialne baterije dne 20.3.1989

IHAN Matija, procesni delavec v PPE Specialne baterije dne 21.3.1989

V mesecu MARCU je prekinil delovno razmerje:

ANŽLOVAR Jože, ključavničar v PPE Specialne baterije dne 36.3.1989 (upokojitev)

V mesecu APRILU so bili sprejeti v delovno razmerje:

PETERLIN Samoel, pravnik-pripravnik za določen čas v strokovnih službah dne 3.4.1989

PATERNOSTER Bogdan, tehnolog v strokovnih službah dne 1.4.1989

LOKAR Drago, oblikovalec kovin v PPE Specialne baterije dne 3.4.1989

KASTELIĆ Franc, vhodni kontrolor v PPE Specialne baterije dne 10.4.1989

KOSER Sandi, vodja službe varstva pri delu v strokovnih službah dne 17.4.1989

V mesecu APRILU so prekinili delovno razmerje:

FLIS Amalija, izdelovalka baterij v PPE Baterije dne 30.4.1989 (upokojitev)

ZUPANČIĆ Brigita, izdelovalka baterij v PPE Specialne baterije dne 11.4.1989

ZALAR Dušan, strojevodja v PPE baterije dne 9.4.1989

VIDMAR Majda, izdelovalka baterij v PPE Specialne baterije dne 12.4.1989

ALIŠIĆ Sulejman, transportni delavec v PPE Baterije dne 23.4.1989

Upokojila se je

**Amalija
Flis**

Čeprav je bila na letnem dopustu, je bil njen zadnji delovni dan letošnji 30. april. Zadnji izmed številnih dni, leto za letom, dokler jih ni naštela polnih 35 let, za polno delovno dobo.

Flis Amalija in rekli smo ji tudi Malči je bila ves ta čas in samo v naši tovarni, v Zmaju vseh 35 let proizvodna delavka na različnih delovnih operacijah ali kot zdaj enostavno povemo - izdelovalka baterij.

Njen prvi dan sega v leto 1954, ko so pisali 29. aprila. Znašla se je v takratnih "spodnjih od-

delkih", sicer najbolj črnih in mojstrica ji je določila vezanje mošnjikov. Kar precej časa je minilo do leta 1964, ko je sedla za stroj in mu začela streči pri odkuhavanju oziroma formiranju členov. To je bila v tistem času velika Zmajeva novost, napredek, posodobitev. Leta 1974 je Malči dobila odločbo za pokrivanje baterij 3R 12, to pa je bila tudi zadnja, ki je ostro opredeljevala posamezne delovne operacije.

Lahko pa ob tem zapisu priznamo ugotovitev, da z Flis Amalijo, po delovni dobi najstarejšo "Zmajevko" iz Ljubljanske proizvodnje odhaja obenem zadnja dolgoletna in strokovno usposobljena, nekdanj čislana vezalka mošnjikov, vezalka iz nekdanj zanimive in popularne vezalnice kot samostojnega oddelka takratnega ZMAJA.

Flisova Malči odhaja torej v zaslužno starostno upokojitev in od nje smo se poslovili z najboljšimi željami.

rojstni dan

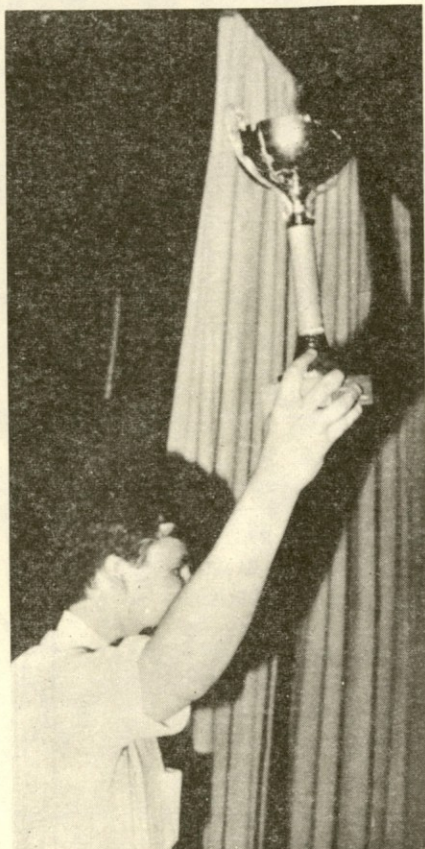

praznujejo
v juniju

Darko RISTEVSKI
Ivanka ZAJEC
Marija PROSEN
Ljuben KARAŠOV
Ivan NOVAK
Safet ČERANIČ
Slavica ERJAVEC
Marija ŠKRABEC
Vida GORIŠEK
Jasminka SEJIDINOVIČ
Dosta ILIČ
Marija TURK
Jožefa OZIMEK
Mira ZAKARIČ
Mojca JURETIČ-KAIČ
Bogdana SKOČEC
Peter ČULK
Alojz FRKAL
Jolanda KONJAR
Franc SREBOTNIK
Janez KOKALJ
Sena KUBURAŠ
Pavla JERANT
Jožica MARKOVIČ
Vlado PODLOGAR
Zinka KASTREŠEVIČ
Rozina PETEK
Ale KUDIČ
Milica TOMIČ
Halida KUDELIČ

Čestitamo

Ob odhodu v pokoj so Amalijo Flis za spominski posnetek obstopili Jože Turk, Aleksander Jakomin, Srečko Jerman, Mara Vardjan in Zdravko Jež.

Ob bučnem aplavzu po razglasitvi rezultatov je športni referent Andrej Kovarič za zmagovalce Zmaja prevzel prehodni pokal in ga ob splošnem navdušenju visoko dvignil - da se vidi zmagovalca letošnje Baterijade.

O letošnji Baterijadi '89, ki je bila v soboto 20. maja v prostorih Doma vojnih invalidov v Malenškovi 1 in sicer v organizaciji ZMAJA, bomo nekaj več prostora namenili v prihodnjem glasilu. Tokrat objavljamo le rezultate ekip in seveda zmagovalca.

Baterijada '89 je bila organizacijsko dobro pripravljena in to nalogo je uspešno izpeljal predsednik sindikata Aleksander Jakomin, dočim je športna tekmovalca imel na skrbi Andrej Kovarič. Ne gre prezreti še številne sodelavce, ki so poskrbeli za prijetno dobrodošlico že v dopoldanskih urah. Tudi o njih in drugih bo treba kaj reči. Torej, prihodnjič.

ZMAGALI SMO!

Osvojili smo pokal!

Vrstni red - skupno:

1. mesto: ZMAJ
2. mesto: CROATIA
3. mesto: N. TESLA

Mali nogomet:

1. mesto: ZMAJ
2. mesto: N. TESLA
3. mesto: CROATIA

Nemizni tenis:

1. mesto: CROATIA
2. mesto: ZMAJ
3. mesto: N. TESLA

Kegljanje - moški:

1. mesto: CROATIA
2. mesto: N. TESLA
3. mesto: ZMAJ

Kegljanje - ženske:

1. mesto: ZMAJ
2. mesto: CROATIA
3. mesto: N. TESLA

Streljanje - moški:

1. mesto: ZMAJ
2. mesto: N. TESLA
3. mesto: CROATIA

Streljanje - ženske:

1. mesto: N. TESLA
2. mesto: ZMAJ
3. mesto: CROATIA

Šah:

1. mesto: CROATIA
2. mesto: ZMAJ
3. mesto: N. TESLA

Vlečenje vrvi:

1. mesto: ZMAJ
2. mesto: N. TESLA
3. mesto: CROATIA

Fotografija je že nekoliko zastarela, iz časa novoletne inventure, zato pa še vedno aktualna. Odnasanje kave iz jedilnice po pisarnah še nekako deluje, vračanje praznih skodelic pa ne. In potem se zgodi, da kuharico prime jeza, obiše že znana zbirališča umazane posode in uspeh ne izostane. Kot dokaz na sliki, s čim vsem so bile še hip pred tem obremenjene tudi pisalne mize.

Še enkrat pred dopustom

Komaj smo zaključili redakcijo tega glasila 25. maja, že se pripravljamo na junijsko številko, zadnjo pred dopusti. Prispevke za objavo oddajte čimprej, najkasneje pa do

16. junija

"GLAS ZMAJA" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna organizacija Iskra - Industrija baterij ZMAJ p.o., Ljubljana, Stegne 23. Glasilo ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Mayer Marijan. Tiska Iskra-Invest servis Storitve-Tiskarna, Trg revolucije 3 Ljubljana. Glasilo je oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu številka 421-1/73.